

DE
FORO COMPETENTI
PROVOCATIONVM

EX
PRACTICA L. DIFFAMARI V. C. DE
INGEN. MANVM. ET L. SI CONTENDAT XXVIII. I).
DE FIDEIVSSORIBVS.

P R A E S I D E
IOANNE HARTWICH REVTERO

PROFESSORE IVRIS PVBLICO ET FACVLTATIS IVRIDICAE ASSESSORE

AD DIEM MAII. MDCCLI.

DISSERET

A V C T O R R E S P O N S V R V S
ADOLPHVS FRIDERICVS LOCCENIVS

STRELITZA - MEGAPOL.

HALAE MAGDEBVRGICAE

LITTERIS HENDELIANIS.

43)

V. 1.

11

DE

FORO COMPETENTI

PROVOCATIONUM

ET

TRAGICA I. DRAMATA V. G. DE

INGEN. MANU ET L. S. CONSTITUT. KAR. D.

DE FIDELI ORATIONE

TRAGEDIA

IOHANNIS HARTWICH REUTERO

PROFESSORIS PRAECEPTORIS ET

PROFESSORIS PRAECEPTORIS

PHYSICAE

PHYSICAE

ADOLPHI FRIDERICI BOGNERII

PHYSICAE

PHYSICAE

PHYSICAE

PHYSICAE

11

prouocatione contra aliquem vitur, *prouocans*, is vero, contra quem alter eadem vitur, *prouocatus* audit. Iudicium, quod ex prouocatione hac oritur, *prouocatorii iudicii* nomine venit, atque processus, quo instituta prouocatio ventilanda, *processus prouocatorius* dicitur, quem summarium esse ad vnum, quod sciam, omnes DD. testantur, quemque delineatum nobis dedit *illustris Fride-ricianae Director C. G. KNORRE* in libro, cuius titulus *Anleitung zum gerichtlichen Process* 3. B. 5. H. St.

Inicias equidem non iuerim, latiore prouocationis significatum haud infrequentem occurrere. Sic non ignota est prouocatio creditorum moto concursu, per proclamationem desponsatorum, ad diuisionem, eaque, quae fit ab actore in termino, quo reus comparuit, ad litis contestationem etc. Sed a nostro scopo hic sensus prouocationis alienus est, quum de foro competenti iudicii prouocatori ex l. diffamari atque ex l. si contendat pauca commentari animus ferat. Vtramque prouocationem adtentiori animo perlustranti, atque puouocatum, mox ad agendum, mox ad diuulgatorum probationem compelli perpendenti obscura non erit nostra definiendi ratio, videbitque talpa non coecior, manifesto se dare errori, quibus prouocatum ad instituendam semper actionem, aut proponendam replicam adstringere visum fuit. Iudicii vocabulum in eo hic sensu sumi, quo ipsam causae controuersae disceptationem coram persona publica hunc in finem constituta auctoritate denotat, vix est, quod moueam.

§. II.

Quid diffamatio.

Si quis adseruit, quae nos tangunt, quaeque, si vera haberentur, in praeiudicium nostrum vergerent, vel coram iudice sua eum in finem proposuit adserta, vt eorum conuinceremur, vel non. posteriori in casu vel adferens ius sibi tribuit, intuitu cuius qua reus a probatione liber est, vel minus. Si posterius, *diffamare* dicitur. *Diffama-*

famatio itaque est adfertio, quae nos tangit, quaeque si vera haberetur, in nostrum praedudicium vergeret, ab eo profecta, qui neque eandem, ut eius convinceremur, coram iudice proposuit, neque per eandem sibi ius tribuit cuius intuitu qua reus a probatione liber est. Sed diffamans vel in dolo est, dum in praedudicium nostrum quid adferit, vel non. Priori in casu *diffamatio dolosa* est, quae si vel maxime diffamans non nisi de iure sibi contra nos competenti plorarius fuerit, absque iniuria non committitur *l. 15. §. 33. ff. de iniur.*

Nullum processum ex diffamatione deceni, fatentur DD.

1) si possessor de iure sibi competenti glorarius fuerit, ne commoda possessioni ipsi hac ratione interruerentur. vid. ill. KNORRE *l. c. §. 14. ibique adleg. DD.* 2) Si causa iam in iudicium deducta, quippe quae aut contra nosmetipsos foret proposita, aut contra tertium, atque sicuti priori casu nostrarum partium est, defensionem suscipere, ita posteriori in casu, si nostra interest interveniendo rerum nostrarum satagere. BERGER *El. proc. prov. th 18.* 3) si de avertenda inquisitione, cui iam locus est, agitur. BERGER *l. c. th. 15. n. 2. RICHTER P. 2. Dec. 100. n. 24.* 4) si quod adfertum ac divulgatum est, non nisi tertium tangit. BLUM. *process. cam th. 36. n. 24. seqq. BERGER l. c. th. 17.* 5) Si quis, quod alius in praedudicium nostrum non tamen iniuriam propalavit seu diffamationem alius, quae nullam tamen nostram iniuriam continet, retulit. BERGER *l. c. n. 5.* Si enim probatio eius susciperetur adstruendum saltem, alium eiusmodi quid divulgasse, quod parum vel nihil nostra refert, si quod alter dixisset, nulla est iniuria. Quae si adcuratori mentis lance trutinaverit aequus rerum arbiter, atque secum reputaverit, frustra diffamationem statui, si nulli provocationi inde copia fiat; ei non displicebit nostra diffamationis vocabulum explicandi ratio, quam non sequitur. BERGER *l. c. §. 9.* ubi ipsi diffamare nihil aliud esse visum est quam *tacite ad iudicium vocare & se ad agendum arctare.* Sed, quod ingenue fateor, nec ingenium, nec veritatem sa-

pere mihi videtur, in quo sibi placuit BERGERVS, adfertim suam mutuans a GAILL. l. Q. 1. Obs. g. n. 5. Iniuria autem diffamationi insit, ac publica & palam diuulgata fuerit, necesse non est. Prius haud obscure colligere licet ex verbis *Ord. Cam. P. 2. t. 25. Diffamation gefährlicher, betrüglicher weise oder in andere wege dem ändern zu Nachtheil und Beschwerungen geschehen*, nec non ex verbis l. 5. C. de ingen. manum diffamari statum ingenuitatis seu errore seu malignitate quorundam periniquum &c. Verum nihilominus, non quidem iure ciuili romano, sed iure imperii ad omnem diffamationem dolum & animum nocendi requiri est visio BERGERI l. c. ff. 9. Quum tamen verba: *oder in andere wege &c.* oppositum animi nocendi innuere videntur verumque textum ita in consonantiam tandem redigit, vt secundum ius imperii sufficere existimet, si vel dolus ex re, qui errorem non excludit, ex diffamatione pelluceat. Sed parum abest, quin bonam causam male defenderit BERGERVS, nodumque sane in scirpo quaesierit Ceterum nec regula abhorret, quam BARROSA in *Tesaur. L. 4. c. 32. ff. 3.* sequentem in modum vtritur: *Quoties alicuius interest, defendi famam, bona, possessionem, remedium l. diffamari obtinet, ideo comparatum, vt talia seruentur ab omni inquietatione secuta.* Controuersiam quandam aliquando incuitu huiusce quaestionis in foro agitatam fuisse memorat III. a LEYSER *Sp. 81. M. 7.* Titius nimirum Sempronium de soluenda ipsi pecunia ex fideiussione debita humanissimis literis interpellat. Sempronius inde se diffamatum credit atque vt ius suum in iudicio persequutum sub poena perpetui silentii compareat, prouocat. Titius propter deficientem iniuriam eiusque diuulgationem diffamationem omnem abesse contendit. sed recte nihilominus literna secundum Sempronium ICTi Helmstadienses dederunt.

§. III.

Quid prouocatio ex l. diffamari & l. si conuendat.

Prouocatio, si quam ponimus, vel eo tendit, vt diffamans causam diffamationis legitime in iudicio euictam det, vel is eius scopus est, vt exceptionem quandam specialem merita causae concernentem, quae alioquin deterior

rior futura est, conseruemus. Priori casu *prouocatio* dicitur *ex l. diffamari 5. C. de ingen. manum.* aut, si mauius, *prouocatio ex practica l. diffamari*; posteriori vero *prouocatio ex l. si contendat 28. ff. de fideiuss.* aut, si terminus grauis est, *ex practica l. si contendat* audit. Sed diffamationis causa vel est actio *prouocato* contra *prouocantem* competens, vel non. Priori casu ad actionem instituendam: posteriori vero saltem ad causam diffamationis probandam *prouocatio* intenditur. In *prouocatione* vero *ex l. si contendat* *prouocantis* intentio est, vt *prouocatus* contra exceptionem replicam, aut ipsam, contra quam exceptionem *prouocans* conseruare studet, actionem proponat. Ill.
KNORRE l. c. §. 3. 15. 19.

Non deficere, qui natales horum remediorum, de quorum viridi obseruantia ac vsu nemo dubitat, ex citatis legibus reperierunt, quibus tamen, si cursius eas dispicimus, nisi nomen ad ceptum nihil ferunt. Tenor l. 5. C. de ingen. manum. sequens est: *Diffamari statum ingenuorum seu errore seu malignite quorundam periniquum est, praesertim quum adfirmes diu praesidem vnum atque alterum interpellatum a te, vocitasse diuersam partem, vt contradictionem faceret, si defensionibus suis consideret. Vnde constat merito rectorem prouinciae commotum adlegationibus tuis sententiam dedisse, ne de cetero inquietudinem suslineret. Si igitur adhuc diuersa pars perseverat in eadem obstinatione, aditus praefes prouinciae ab iniuria temperari praecipiet.* Nihil ex hac lege constare existimo, nisi Crescentem cui ingenuitatis status quaestio mota erat erat, praediciali actionem instituere, probationibus suis in medium prolatis statum rueri, atque non obstante aduersarii contumacia, sententiam tandem victricem impetrare posse. Actoris igitur solae, neuiquam vero rei partes ipsi conceduntur. Ipse statum suum mota actione probatum dat, neque adeo diffamantem compellit, vt nisi aeternae silere velit, diffamationis causam euincat. Legis 28. ff. de fideiuss. verba sequentia sunt: *si contendat fideiussor ceteros soluendo esse, etiam exceptionem ei dandam, si non & illi soluendo*

do sint. Ex qua lege, nisi quod confideiussori sine dubio conuen-
to integrum sit, exceptione diuisionis vii, dum reliqui soluendo sint,
nec quiequam colligere poteris. Migras ratiocinandi regulas, si
statim inde manifestum esse putas, fideiussorem prouocare posse
creditorem, quantumuis nondum egerit, vt replica sua diuisionis
exceptionem excipiat. Non immerito itaque ex moribus & vsu fo-
ri, quem iam FRIEDERICI III. temporibus inualuisse ex BLA-
RERO notat BERGER l. c. §. 6. vtramque prouocationem ini-
tium duxisse, emunctioris naris DD tantum non omnes statuunt.
Sed longius ex iis quidam adhuc abeunt, vt ne quidem analogiam
iuris romani eius furfuris prouocationes ferre declamitent. Intui-
tu prouocationis ex l. diffamari BERGERVM hic quidem nomi-
nasse sufficiat. Argumenta eius quibus vitur, sub incudem reuo-
care eo minus abs re erit, quo magis si firmo starent talo, non
possunt non prouocatorium processum ex nostris hodie foris pro-
scribere. Sic autem rationes subducit c. l. §. 5.: *sed nec spectata
quidem iuris analogia ista exceptio sustineri potest, propterea quod
nulla detur actio, nisi inter sit l. 14. ff. de cond. furtio. l. 11. C. de
pact. Iam nihil hoc loco interest diffamari. Ast, ais, vtrique eius-
dem interest propter laesionem familiae & existimationi aut iactationem
alterius, rem ad se pertinere. Verum intelligendum est, haec ina-
nia verba. & iactabunda, & minas lusorias minus curari a praeto-
re l. 4. ff. si cui plus quam per L. Falcid. l. 9. ff. quod met. caus.
quodsi vero nibilo fecius inter sit ratione rei familiaris semper dabi-
tur actio, itemque si existimatio violetur proposita est iniuriarum
actio l. 15. §. 33. ff. de iniur. Accedit, quod alioquin frustra ex-
ceptiones in iure dicerentur perpetuae l. 5. §. ult. de dolo mal. & met.
exc. frustra quoque examen testium ad perpetuam rei memoriam c. 41.
X. de testib. c. 5. X. vt lit. const. permittretur. Concederem equi-
dem actionem ei non dari, nihil cuius interest, negarem tamen
atque pernegarem prouocantis ex l. diffamari non referre, quod
prouocauerit, quum medio vsus sit, quo vanissimae iactationis suae
aduersarius publicae redargui possit. Non curat quidem praetor
inania & iactabunda verba minasque lusorias, sed vi citatarum le-
gum saltem ita non curat, vt ideo ex capite merus in integrum re-
stitueret, aut cautionem legatariis Falcidiae causa iniungeret. In-
iuria*

iuriarum teneri, si quis non debitorem quasi debitorem adpellauerit, adferit quidem VLPIANVS in c. l. 15. §. 33. ff. de iniur. Sed rectissime addit: iniuriae faciendae causa. Verum enim vero non solum animus iniuriandi in diffamante nou semper reprehenditur: verum etiam prouocatio ex L. diffamari existimationi nostrae latius prospicit. Exceptiones ex regula quidem perpetuae sunt, sed dantur, quae temporis lapsu expirant. Ipsae quoque perpetuae exceptiones tempore possunt fieri deteriores, tam ratione probationis, quam ex alia quoque causa v. c. in beneficio diuisionis & excussionis, si reliqui confideiussores, debitorue principalis soluendo esse desinunt. Nec omnem rem conficere videtur concessa in perpetuam rei memoriam probatio. Non enim modo nostra potest interesse, vt statim causa diffamationis falsa declararetur, verum etiam quantumuis probatio salva sit, ex aliis tamen causis lapsu temporis exceptiones pessundari possunt. Quin iudicii prouocatorii ex L. diffamari, quod euerriculum omnium mendaciorum nominat FREHERVS de fam. L. 2. c. 17. n. 2. vtilitatem ipse agnoscit BERGERVS l. c. §. 6. vbi postquam prouocationem hanc, nihil impediens legibus imperii, latius extensam esse adstruxit, *nec immerita*, inquit, *quo compefcantur ii etiam, qui passim praedicant, & in vulgus emittunt errore, dolo, vel opinione se habere ius in alterius bonis: quae quidem diffamatio, quum multum noceat possidentibus & interdum alienationem, deterritis quippe entoribus, impediat, inuentum productumque fuit hoc iudicium vel favore diffamati, vel odio diffamatis, vel vtroque respectu, ut scilicet agat diffamans, & iura, quae sibi competere iustitauit expromat, aut posthac in perpetuum sleat.* Certe non haberet, quod laudibus efferret remedium, si prae remediis iure romano & canonico concessis nihil praecipui praestaret. Mirifice quoque sibi imponunt, qui prouocationem ex L. diffamari multum in analogiam & principia iuris romani impingere inde arbitrantur, quod nuda saepe diffamans adfectionis suae nullum ius agendi inueniens probatione defungi debeat. v. c. si diffamans diffamatum multum aeris alieni constasse, virginem aliquot iam puerulos esse enixam &c. nihilo tamen minus diffamans ad agendum prouocetur. Sed fungus ei esset pro cerebro, qui in propositis casibus prouocationem ad instituendam actionem quandam intenderet. **V**ltus quidem remedii ex l. diffamari, quum

quum' latius serperet, coangustatus est in R. I. de 1532. atque permissus saltem in causis ruptae pacis publicae, atrocium iniuriarum & aliis. Quum autem quanam causae sub hisce *aliis causis* laterent, ambigeretur, loco aliarum causarum expressum est: *in similibus* in R. I. de 1548. quae interprete BERGERO l. c. grauissimae causae sunt, utpote vis publica, sepulchrum violatum, talesque, quibus ob factum traductionem scandalum publicum oriri, ac quomodocunque tranquillitas imperii turbari potest. Vide quoque GALLI L. I. Obs. X. n. 1. 6. Sed testatur BERGERVS, in alijs locis, quam quidem camera imperii, fere vbique huius imperii constitutionis rationem non haberi, omnibusque in causis prouocatorium iudicium admitti, adeo, ut ne quidem causae sub conditione aut die conceptae obligationis exceptae sint. Dissentit quidem quoad vltimum CARPZOVIVS P. I. Const. 7. Def. ult. propterea quod ante existentem conditionem atque diem actio institui non detur. Sed recte eum quoad utramque prouocationem refellit BRUNNEMANNVS ad l. 28. ff. de fidei. n. 10. & u. eiusque obiectionibus satisfacit BERGERVS l. c. §. 16. & 51.

§. III.

In utraque prouocatione poena perpetui silentii obtrinet.

Quum prouocatus ad actum quendam iudicalem suscipiendum sub poena perpetui imponendi silentii compellatur (§. I.) consequens est, ut eadem quoque poena tam in prouocatione ex l. diffamari, quam in prouocatione ex l. si contendat, atque in illa intuitu actionis, si quam sibi contra prouocatum competere iactitauerit diffamans, in hac vero intuitu replicae, qua exceptionem prouocantis elideret, locum sibi vindicet. WERNNER. P. 2. Obs. 487.

Notissima proinde in prouocatione ex l. si contendat pronuntiandi formula: *Das Prouocantens seine wider prouocantens An und Zusprüche habende Exceptiones billig bey kräftten bleiben, prouocantens hingegen wegen seiner dawider habenden replic ein ewiges Stillschweigen anfferleget wird.* Quamuis succicere possit formula: *Das prouocantens seine - - - billig bey kräftten bleiben,* ex qua quippe, quod sequitur, prononciatur aluco. Merito igitur reicitur petendi ratio, quam

quam sequentem in modum init SCHWENDENDORFF, ad Fi-
 big. process. p. 1790. bittet demnach auf erfolgter Antwort zu erken-
 nen, daß Beklagter seine vermeinte Zusprüche — — einzubringen
 und zu erweisen schuldig, in verbleiben dessen werde ihm ein ewiges
 Stillschweigen auferlegt. Parum quoque lese commendat formula,
 quam idem l. c. p. 1597. sequentem in modum suppeditat; Def-
 wegen dann prouocant von prouocaten richtige Einlassung auf die an-
 gezogene exceptiones — — und bittet hierauf zu erkennen und aus-
 zusprechen, daß prouocant der von ihm angebrachten exception hal-
 ber von Imploratus gemachten Anspruch gänzlich zu entbinden und
 loß zu zählen &c. Non enim ea prouocationis ex l. si contendat
 indoles est, ut prouocatus ad instituendam actionem probandam-
 que abscisse adigatur, quod prior tamen innuit formula, aut ad
 absoluendum ab actione reum tendat, cuius posterior formula ha-
 bet rationem.

§. V.

Quum in prouocatione ex l. diffamari causam diffama-
 tionis euitam dare, in prouocatione vero ex l. si contenda-
 tur, nisi ipsa expressum instituat actio, replicam propo-
 nere teneatur prouocatus (§. 3.); processus quidam con-
 cipitur, qui prouocatorium processum excipit, qui hic
processus principalis nomine insignitur. Verum quam-
 quam tantum non semper in processu hoc principali actio
 quaedam ventiletur (§. cit.); actio tamen concipi datur,
 quae prouocationem qua talem sequitur, quae, quum &
 ipsa prouocatio actio sit, huius intuitu *principalis* actio
 nominatur. Confer. BERGER. l. §. 7. GAILL. Obs. XI.
 n. 4.

Quid sit pro-
 cessus prin-
 cipalis intu-
 itum processus
 prouocato-
 rii.

§. VI.

Si alterum cogere satagimus, vt obligationi suae iuri
 nostro respondentem conuenienter viuat, ius nostrum perse-
 quimur. Sed vel per iudicem processu quodam praevio
 cogimus, vel minus. Priori in casu *ius nostrum in iudicio*
 perse-

Quid sit ius
 in iudicio
 persequi,
 quid actor
 & reus

persequimur. Iam qui ius suum in iudicio persequitur, vel efficere satagit, ne tam ab altero ius suum persequenti cogatur ad aliquid ei praestandum, quam ut, finita lite, alter potius ad aliquid ipsi praestandum compellatur, vel non. Priori in casu *actor*: posteriori vero *reus* in significato specialiori dicitur. Latiori enim in sensu & actor iam audit, qui suum in iudicio ius persequitur, & reus est quilibet, contra quem alter ius suum in iudicio persequitur.

Sicuti vero latissimus actoris & rei sensus hic curae cordique non habeo, ita quos distinxit, nemo in dubium vocabit, non immerito vulgatorum: Reus excipiendo fit actor, actor replicando fit reus, *l. i. ff. de except.* Vulgo actorem per eum definiunt, qui in iudicio persequitur, quod sibi debetur: sed an actorem inter & reum, quod intercedit, discrimen satis inde eluceat, subsisto.

§. VII.

*In processu
prouocato-
rio prouo-
cans actor
prouocatur
reus est.*

In processu prouocatorio tam ex practica l. diffamari, quam ex practica l. si contendat, prouocans qua talis actor est, prouocatus vero qua talis reus. Prouocans in utroque processu prouocatorio iudiciali utitur remedio, quo prouocatum sub poena perpetui imponendi silentii iure compellat ad litigium in causa contra ipsum in iudicium deducenda suscipiendum (§. 1.). Quare quum prouocatus ad idem illud non possit non esse obligatus, prouocans suum utique in iudicio ius persequitur (§. 5.). Sed qua prouocans non tam efficere nititur, ne a prouocato qua tali ceu ius suum persequenti ad aliquid cogatur, quam ut prouocatus ipsi ad aliquid praestandum, ad actum scilicet in iudicio expediendum adigatur (§. 1. & 3.). Quare in utroque processu prouocatorio, tam ex *l. diffamari*, quam ex *l. si contendat prouocans qua talis actor est* (§. 5.), prouocatus igitur qua talis non potest non esse reus (§. 5.).

Quum

Quum itaque in prouocatorio processu prouocans actoris vices tueatur, prouocatus vero rei actionem quandam prouocans contra prouocatum mouerit, necesse est. Cuiam autem actionum classi adscribenda sit eiusmodi prouocatoria actio, de eo quaedam inter DD. orta est dissensio. Siue autem eandem conditionem ex lege, in primis ex moribus, siue implorationem officii iudicis nominare velis, per me quidem licet. Sublestae enim sunt rationes, quas contra conditionem ex lege sequentem in modum subducit BACHOVIVS ad Treutl. Vol. 1. Disp. 25. th. 1. *Non recte, scilicet exemplum conditionis ex lege paret ex l. diffamari C. de ign. manum: quia nihil hic petitur dari aut fieri, sed tantum imploratur officium iudicis sui, ut iniuste diffamanti praesigatur terminus ad agendum & probandum, aut perpetuum ei silentium imponatur, & hic nullum adhuc iudicium, nulla reuera actio est.* Nonne autem petitur, ut aliquid fiat, si prouocans instat, ut prouocatus agat, aut diffamationis causam probatam det, nisi in perpetuum silere velit? Ego quidem putarem. Interim posterior denominatio scilicet imploratio officii iudicis anfa quibusdam fuit, ut in errore delapsi sint, Vide GAILL. I. I. 1. Obs. II. n. 9.

§. VIII.

Si prouocatio ex l. diffamari instituta atque prouocatus de actione sibi contra prouocantem competenti gloriatus fuerit; in processu principali prouocatus actor est. In prouocatione ex l. diffamari, si causa diffamationis est actio, quam prouocatus contra prouocantem sibi competere iactauit, prouocans prouocatum ad instituendam actionem compellere satagit (§. 3.). Qua instituta non potest non oriri processus iurium iudicii prouocatorii principalis (§. 6.). Sed quum iam agat, prouocatus non tam efficere conatur, ne a prouocante saltim ad aliquid praestandum compellatur, quam ut prouocans finito principali processu ipsi ad aliquid praestandum adigatur. Quare in prouocatione ex l. diffamari, si de actione sibi contra prouocantem compe-

Quando in principali processu prouocatus actor?

tente gloriatus fuerit in processu principali prouocatum actorem esse liquet (§. 5.).

§. IX.

Quando vero reus est?

Si prouocatio ex l. diffamari instituta atque prouocatus de actione sibi contra prouocantem competenti iactitauerit, in processu principali prouocatus pariter, ut in prouocatorio processu vices rei sustinet. In prouocatione ex l. diffamari, si prouocatus actionem quandam sibi contra prouocantem competere iactitauit, prouocatus non compellitur, nisi ut diffamationis causam, quae nulla est actio, probatam det. (§. 3.). Quam probationem, si suscipit, non potest, quin processus principalis inde oriatur (§. 6.). Sed ideo saltim probatione hac defungitur, ne poenam perpetui silentii det, (§. 4. & 3.). Proinde eodem hoc processu, ut efficiat quidem omnem lapidem mouet, ne a prouocante ad aliquid cogatur, sed ne utique praeterea, ut prouocans ipsi finito processu ad aliquid praestandum compellatur. Quare si prouocatio ex l. diffamari instituta atque prouocatus actionem sibi contra prouocantem competere non est gloriatus, in processu principali prouocatus pariter, ut in prouocatorio processu vices rei sustinet (§. 5. 8.).

Maxima intuitu quaestionis, quam hic tetigimus, quis scilicet actor quis vero in nostro iudicio, siue prouocatorio, siue principali reus sit, extant sententiarum inter DD. diuortia. Sunt, qui in prouocatione ex l. diffamari in utroque processu & principali & prouocatorio prouocato diffamanti vices actoris vindicant. Facit in hanc sententiam discessionem GAILL. *Q. I. Obs. IX. n. 7.* vbi: licet, inquit, non nulli velint, diffamatum actoris loco esse, quod prior ad iudicium prouocet, quia actor ille dicitur, qui prius mouet litem — — — attamen communis opinio in contrarium est, quam etiam camera sequitur, quoad causam principalem, quod videlicet diffamator sit actor & iudicem diffamato tanquam rei sequi teneatur, per rationem praedictam, quod diffamare sit tacite ad iudicem

dicem diffamati prouocare §. quod remedium l. diffamari non fit actio sed imploratio officii iudicis. Sed sicuti prior ratio sublesta, quod iam supra notatum, ita posterior oppido falsa est, vide schol. ad §. 7. Nec est, quod opinioni aliquid demus, quod communis sit. Suam quoque hanc fecit sententiam BACHOV. ad Treutl. Vol. 1. Disp. 12. th. ult. lit. c. Notandus quoque est CARPZOVIVS P. I. Const. V. def. 27. vbi: *at diffamans, inquit, in iudicio agens diffamatorio non actoris, sed rei partes sustinet.* Proinde diffamatum prouocantem iure quoque rei ratione cautionis praestandae aestimat. Sed nec desunt, qui vitant vitia & in contraria ruunt, rentes, in omni ex prouocatione ex l. diffamari oriundo iudicio prouocanti diffamato vices actoris deberi, ducto ex l. diffamari §. C. de ing. man. argumento, quum crescentem actorem fuisse vero haud absimile videretur. Vide TEXTOR, de R. I. nouiss. disp. 5. th. 12. seq. Verum qui naturam prouocationis huius ex c. l. §. C. de ing. man. iudicare satagunt, eos laterem lauare citra pulueris iactum intelligit, curarius scholium ad §. 3. perpendens. Dantur quoque, quibus prouocatum ex l. diffamari proprie neque actorem neque reum esse contendere adridet. STRYK, in not. ad Lauterb. Comp. Dig. 2. de iudic. ad voc. est actor. Cum STRYKIO equidem ex facili transigerem, quum ipsi l. c. actor reusque videantur proprie tales, si solemniter inter ipsos mora fuerit actio. Nec desunt autem, qui inter ipsam prouocationem atque exinde oriundum principale iudicium distinguunt atque utri in illa prouocantem habent actorem, ita in hoc eundem esse censent reum. HÄHN WESENB. t. de iudic. n. 16. Calculum sententiae huic adiecit BERGER. l. c. §. 19. ubi: *verius est, inquit, in iudicio diffamationis actorem esse diffamatum, propterea quod is iudicem actu implet, ab eoque petat perpetui silentii impositionem, in iudicio actionis autem actorem esse eum, qui diffamauit, quum agat in causa principali, certumque aliquid contra reum petat.* Idem quoque sancitum inuenimus IN CODICE FRIDERICIANO p. 3. T. 7. §. 6. sequentem in modum: *In dem iudicio diffamatorio ist der prouocant und diffamatus actor weil er den diffamantem ad agendum prouocirt, der diffamant aber ist der beklagte. Nam der Diffamant die Diffamation gesebet, sol. he als wahr angiebet und seine Klage in der prouocanten foro anstellet, so ist er in der Hauptsache actor und der Diffamant*

Diffamat *Beklagter*. Quae quum ira sint, satis quidem suis principiis conuenienter notat GAILL. l. c. n. 8. excommunicatione maiori ligatum tanquam reum a prouocationis remedio, opposita exceptione excommunicationis, non arceri, nec non diffamatum tanquam reum a diffamatore editionem instrumentorum ad fundandam prouocationem suam petere posse per l. *fin. C. de edend.* Ad nostra tamen principia si utrumque exegeris, neutri calculum poteris addere.

§. X.

*Quando in
processu
principali
intuitu pro-
uocationis
ex l. si con-
tendat actor
prouocatus
actor vel
reus.*

Si prouocatio ex l. si contendat instituta atque prouocatus ipsum deinceps actionem mouet, contra quam exceptionem conseruare satagit prouocans, in processu principale prouocans reus, prouocatus vero actor est: sin ipsam non instituit actionem, sed replica saltem utitur, in processu quoque principali prouocatus rei vices sustinere videtur. Prouocatio ex l. si contendat eum in finem instituitur, ut aut replica proponatur, aut ipsa, si lubet, instituat actor (§. 3.). Ponas ipsam institui actionem, in processu principali iam causa peragitur (§. 6.). Quo quidem posito prouocatus saltem efficere conari, ne a prouocante ad aliquid cogatur, dici non potest. Quum tamen ius suum in iudicio persequatur, prouocatum data sub hypothese in processu principali actorem esse manifestum est (§. 5.). Ponamus autem prouocatum replica saltem uti, processus quidem principalis adest (§. 6.). Sed quum proposita replica qua tali non agat, sed saltem intendat, ne perpetuum ipsi intuitu eius imponatur silentium, neque ideo exceptio prouocantis facta rectaque sit, neutiquam vero praeterea, ut prouocans ipsi ad aliquid praestandum adigatur; in prouocatione ex l. si contendat, si prouocatus non tam actionem instituit, quam quidem replica utitur, idem ille in processu principali non potest non vices rei sustinere (§. 5.).

Inde

Inde quoque est, quod si prouocans exceptionis probatione defungi non potuerit, aut prouocatus replicam probauerit, indeque ex prouocatione victor decesserit, neuiquam condemnatoria sequatur sententia, sed iudicetur, *dass* prouocantens *Suchen nicht statt habe*. Non suffecisset, si prouocatus actor vicisset. Adposite igitur BERGERVS l. e. §. 49. vulgo, inquit, DD. sibi aliisque mirifice imponunt, quum credant etiam in iudicio ex l. si contendant intendi illud; vt reus conuentus ad agendum adigatur. (Abfuisse scilicet: in arbitrio enim est prouocati, vtrum agere velit, an in replica adquiescere). Namque ea est, praecipua huius iudicii intentio, vt exceptio competens declaratur i. e. rei exceptiones suas per iudicis declarationem saluas retineant.

§. XI.

Si quem cogitamus locum, vel is eatenus spectabitur, quatenus in eodem iurisdictioni alicuius in causis nostris subiecti sumus, vel non. Priori in casu locus iste *forum* audit. *Forum* igitur est locus eatenus consideratus, quatenus reus in eodem iurisdictioni alicuius in causis suis subiectus est. Quod quum non possit non esse competens, diuisio fori in competens & incompetens non procedit, nisi in genere forum adcipiatur pro loco ad actionem quandam in eo instituendam relato. Quo quidem sensu posito vel locus iste ita comparatus est, ut ibidem reus quoque iurisdictioni iudicis subsit, vel non. Priori in casu forum *competens*, posteriori vero *incompetens* nominatur.

Conceptui fori competens, quem euolutum dedimus, non aduersari regulam, vi cuius competentia fori, quae non est, nisi abstractum fori competens, iudicari debeat, tam ex qualitate causarum controuersarum, quam ex persona reorum circa pulueris iactum perspicier, qui eundem reum in diuersis suis causis diuerso foro vti posse probe considerauerit.

C

§. XII.

encheideri vnohacore anra §. XII. in h. suprad. abal

*Species fori
evoluuntur.*

Forum, quod ponimus, competens vel per ius commune determinatur, vel non. Priori in casu *forum commune*: posteriori vero *forum privilegiatum* audit. Commune forum vel ad omnes rei causas extenditur, vel non. Illo casu, forum commune *generale*, hoc vero forum commune *speciale* dicitur. Foro communi generali locus est vel propter domicilium, vel non. Ad posterius forum de iure romano referendum forum originis generale, quod Romae fuit *l. 33. ff. ad L. Munic. l. 2. l. 24. de iudic.* In Germania vero forum, ubi obtinet, Landfalsiatus: SCHILTER *de Landfalsiis c. 6. 12.* Immo perinet huc quoque forum quod, ubi deprehenditur, fortitur, qui ubique domi est, nimirum vagabundus. ZANGER. *de except. P. 2. c. 1. n. 100.* Prius vero obtinet vel propter domicilium parentis, vel non. Hoc *forum domicilii*, illud vero *forum originis hodiernum est.* Forum speciale autem vel de iure romano ibi est, intuitu munerum publicorum obeundorum, ubi pater oriundus est, vel non. Priori in casu *forum originis speciale* dicitur. Posteriori vero vel ratio fori proxime est in facto, vel non. Si posterius vel ratio est in possessione alicuius rei in loco quodam sitae, vel nexu plurium causarum. Illo in casu *forum rei sitae*, hoc vero *forum continentiae causarum* nominatur. Sin prius, vel ratio est in facto actoris arrestum impetrantis, vel in facto rei. Illud *forum arresti*, hoc vero vel nititur facto rei criminali, atque fundat *forum delicti inchoati aut consummati aut deprehensionis*, vel in facto non criminali, tumque iterum vel tale est, quo consummatio contractus cuiusdam in loco quodam facienda determinata, vel tale est, quo quis se iurisdictioni subiicit, cui alioquin parere non tenetur. Prius
forum

HX 2

forum contractus, posterius *forum prorogatae iurisdictionis* est.

Specialiora intuitu diuersarum fori sperierum euolutarum in medium proferre, supervacaneum foret, quum quantum heic liceret addere, tantum iam fecerint otium digestorum compendia.

§. XIII.

Actor in foro rei competenti actionem suam instituere Actor sequitur, seu *actor sequitur forum rei*. Si enim actor ex-
periri vult, in foro quodam actionem suam instituat, ne-
cessè est (§. II.). Ponamus actorem eandem in foro rei
incompetenti mouisse, tum sane reus iurisdictioni iudi-
cis, apud quem instituta est actio, non subest, (§. cit.).
Verum si iudex nulla in reum gaudet iurisdictione, fru-
straneo ausu eum cum potestate exsequendi condemnare
sarat. Id autem virtutis si iudici non inest, laterem
lauat actor per eundem reum coacturus, ut ipsi aliquid
inuitus quoque praestet. Quum igitur frustra in foro rei
incompetenti actio in iudicium deducatur (§. 5.); actor fo-
rum rei sequatur, necessè est.

Vide *c. 8. X. de for. compet.* Idem quoque rescripserunt
DIOCLETIANVS & MAXIMIANVS in l. 2. *C. de iurisd. omn.*
iud. sequentem in modum: *iuris ordinem conuerti postulas, ut non*
actor rei forum, sed reus actoris forum sequatur. Nec non VA-
LENTINIANVS, THEODOSIVS & HONORIVS Imp. in l. 3.
C. ubi rem act. disertis verbis sanxerunt: *Actor rei forum, siue in*
rem, siue in personam sit actio, sequitur. Quam autem sine ex-
ceptione tradunt leges regulam, ab ea BRVNEMANNVS ad
cit. ll. in medium profert exceptionem, si priuilegium personarum
v. c. miserabilium, aut caussa ecclesiastica, aut continens adfit.
Verum quum in communi semper rei foro actionem proponen-
dam esse, sancitum non sit, cum aliis ibidem cit. DD. suo in con-
dendis

condendis exceptionibus studio supersedere potuisset. Conuenientius formae quidem exceptionem suggerit ZANGER l. c. P. 2. l. n. 6. seq. ubi sequentibus verbis utitur: *Aktor sequitur forum rei, non reus forum actoris, nisi in iudicio difamationis: in quo ciuilitur vel criminaliter difamatus, qui citationem contra difamatorem impetrat, aktor est cuius tamen forum difamator, qui in hoc iudicio reus est, omnino sequi cogitur.* Verum in materia falsam esse adstructam exceptionem ex §. sequenti manifesto adparebit.

§. XIV.

E. & prouocans.

Prouocatio tam ex l. diffamari, quam ex l. si contendat a prouocante non nisi in prouocati foro competenti instituenda est. In prouocatione ex l. diffamari tam, quam ex l. si contendat prouocans aktor est (§. 7.). Sed aktor sequitur forum rei (§. 13.). qui in prouocatione tam ex l. diffamari, quam ex l. si contendat prouocatus est (§. 7.). Quare quin prouocatio tam ex l. diffamari, quam ex l. si contendat a prouocante in foro prouocati competenti instituenda sit, nullus amplius dubitabit.

Sed ne absque legum adminiculis rationes nostras subducamus, haud abs re erit, sanctionem ordinationis cameralis P. 2. T. 25. intuitu diffamationis ex l. diffamari heic adiungere, cuius sequentia sunt verba: *Als auch durch die Prozesse ex l. diffamari die Sachen so zu Zeiten anhängig gemacht, und hernach auf ihnen selbst beruhen bleiben, auch dadurch den Partbeien wider unsere Keyserl. und des Reichs Ordnung ihre ordentliche Gericht und Instantz abgeschnitten und entzogen worden, demnach setzen und ordnen wir daß der Actor diffamari an den Cammer Gericht verstanden und gebraucht werden soll, in friedbrüchigen, Schmach und andern dergleichen Sachen, in denen solche diffamation gefährlicher, betrüblicher Weise oder in andere wege, dem andern Theil zu Nachtheil und Beschwerung geschehen, auch nicht anders dann so die ansüchende Partbey, die in der Hauptsach Antwort, uns und dem Reich sonst ohne Mittel unterworfen, oder an das Cammer Gericht, vermoge unserer und des Reichs Ordnung, ohne Mittel gehörig — — — und so solcher Proceß erkennet*

erkennt' und darauf die Diffamation wie sich gebühret in Recht dar-
 gethan, soll alsdann dem Diffamanten, so der diffamirte dem Cam-
 mer Gericht nicht unterworffen, vor dem Richter, dahin die Sache
 ordentlich gehoret eine genante Zeit seine Klage vorzubringen, mit
 dem Anhang, wann er das nicht thäte, das ihm ein ewiges Still-
 schweigen aufgelegt seyn soll, angesetzt, und sonst vermöge unserer
 und des Reichs gemeinen Rechten und Ordnungen gehandelt und prä-
 cedirt werden. Wo aber der diffamat dem Reich nicht ohne Mittel
 unterworffen, auch der oder die Sach, ihrer Natur nach, dahin in
 erster Instantz nicht gehörig: Soll auf Anhalten derselben Parthey
 an unserm Keyserlichen Cammer Gericht wieder den diffamanten un-
 angesehen, was Obrigkeit derselbe unterworffen kein Proecess erkennt,
 sondern die Sachen bey den Punkten der Diffamation und Hauptsach
 vor die ordentlichen Gerichte gewiesen werden. Tres distinctos heie
 definitos reperiri casus pridem notarunt interpretes. Quorum
 primus est, si prouocans diffamatus iurisdictioni camerae im-
 mediate, aut immediate saltem imperio subiectus est, quo quidem
 casu iurisdictionem camerae in prouocatione ex l. diffamari in pri-
 ma statim instantia fundatam esse haud inepte, si ad vltimum casum
 exegeris, colligi datur: secundus non tam prouocationis, quam
 iudicii, quod eam excipit, principalis forum determinat: tertius
 vero si diffamatus prouocans imperio mediate subiectus, neque
 caussa sua natura statim ad camerae iurisdictionem pertinet, in pri-
 mis huius est loci, cuius definitio, si curatori menti lance trun-
 catur, nostra reapse principia fulcit. Quum enim prouocatio-
 nem ex l. diffamari statim forsitan in camera institutam ad compe-
 tentem iudicem vor die ordentliche gerichte remittendam esse iusse-
 rit imperii lex: non possumus, sane quin competentis prouocari
 fori districtum rationem habeamus. Neque aduersum tener co-
 DICIS FRIDERICIANI sanctio in P. 3. T. 7. ff. 1. cuius ipsa
 verba addam: es ist zwar eine general regul, das niemand gezwun-
 gen werden kan wieder seinen Willen zu klagen, es leydet aber diese
 Regul seinen Abfall. Erstlich wenn jemand sich berühmt: das er ei-
 ne praecudicial Real oder personal-action gegen einen andern h be-
 oder jemanden di'amire, das er sich ein Recht anmasse, welches
 nicht ihm, sondern dem diffamaten zustehe. In diesen Fall stehet
 dem diffamato frey den diffamanten in dessen foro ordinario zu be-
 langen,

langen, und ihn anzuhalten, daß wenn er einige action gegen den kläger, oder einiges Recht an die Sache zu haben vermeinet, in des diffamati foro ordinario klage dieserhalb in gewisser Zeit anstellen, oder gewärtigen solle, daß ihm ein ewiges Stillschweigen auferleget werde. Quum si principio: actor sequitur forum rei, in prouocatione locus relinqueretur, prono, quod aiunt, alueo nostram inde assertionem fluere viderit dissentiens LVDOVICI in der Einleit. zum Civilprocess c. V. §. 3. negat ibidem in prouocatione ex l. diffamari huic principio aliquid dandum esse, quumque ante adseruerit, institui vbique posse prouocationem ex l. diffamari, iam his verbis vitur: die Ursache beruhet darinnen, weil diese prouocation nur ein praeparatorium von dem Haupt Process ist, welchen hernach der diffamant anstellen, und seine diffamation erweisen soll, und daher hat alsdann erst die Regul statt: actor sequitur forum rei. vide quoque BRVNEM. ad l. diffamari C. de ingen. manum. Esto; quod prouocatio ex l. diffamari praeparatorium aliquod iudicium sit. In iudicio tamen praeparatorio omni exul esse laudatum principium, nec demonstratum dedit LVDOVICI, nec quisquam dederit alius. Neque validius, quamuis audacius est adserum BACHOVII ad Teutl. disp. 12. tb. 17. l. c. prouocationem ipsam ex l. diffamari iudicium adpellari non mereri, indeque non hic, sed in principali processu locum esse nostro, in quo cardo rei vertitur, principio: actor sequitur forum rei.

§. XV.

Quale forum?

Prouocatio ex l. diffamari & ex l. si contendat in foro comperenti instituenda est prouocati (§. 14.). Comperens autem rei forum vel commune est, vel priuilegiatum (§. 12.). Quare prouocatio tam ex l. diffamari, quam ex l. si contendat in foro prouocati priuilegiato, si quod competit, aut, eo deficiente, in foro eius communi mouenda est. Quum autem fori domicilii, originis, vagabundi, rei sitae, continentiae caussarum, arresti, contractus! &c. mentio iniecta (§. 12.), ex indole cuiuslibet fori, si ad naturam prouo-

prouocationum (§. 3.) expositam exegeris, ex facili adparebit, quaenam hic in censum venire possit fori species.

§. XVI.

Quum itaque prouocatio tam ex l. diffamari, quam ex l. si contendat non nisi in foro competenti prouocati instituenda sit (§. praec.); *prouocationem ex l. diffamari coram quocunque iudice, incompetenti quoque tam ratione prouocantis, quam prouocati, vel saltem coram alterutro iudicio prouocatorio litigantium, vel tantum coram iudice prouocantis: prouocationem vero ex l. si contendat non nisi in foro ex hac lege prouocantis mouendam esse, non ausim adferere.* *Quale non?*

Prouocatione ex l. diffamari coram quocunque iudice, etiam utriusque incompetenti prouocantem experiri posse, ceu communiori opinioni duplici ex ratione calculum addit BERGERVS L. c. §. 20. *altera*, quod diffamans se ipso facto ad agendum, ubicunque diffamato visum fuerit, arctet, nouaque moribus introducta prorogationis iurisdictionis species videatur, *altera*, quod non interlit diffamantis, immo ei proffit, propter concessam hoc ipso ipsi fori electionem quoad principala iudicium. Vtraque quoque non displicet BRVNEMANNO ad l. §. ff. de iurisd. n. 4. Verum quod primam attingit rationem, nihil adest, vnde diffamantem se ad quaecunque forum arctasse, suoque foro renunciasse vel coniectura adsequi possis. Prorogationem autem quandam iurisdictionis in propalata diffamatione latere, me quidem, fateor, laret. Neque enim est necessaria, quum reconuentioni statim non posuerimus terminos habiles, ne, ut est voluntaria, quippe quae ab vnus voluntate non pender atque conuentione nititur, quam cum diffamato diffamantem ipso diffamationis facto iniisse, haud equidem liquet. Si autem ideo nouam quandam speciem prorogationis diffamationem continere obuerteret BERGERVS, quoniam neque ad voluntariam, neque ad necessariam in reconuentione

ne contingentem prorogationem referri potuerit, non tam absona est haec eius ratio, quam quidem quibusdam visa est, sed sufficientem tamen probationem eiusmodi nunc demum natae prorogationis iurisdictionis speciei adhuc desideraueris. Secundam autem rationem, quod diffamantis non interfit, neque extra dubitationis aleam vindicauit LVDOVICI l. c. §. 3. *es hat sich auch, inquit, der diffamant bey dieser prouocation nichtes zu befahren das ihm von dem iudice incompetenti zu nahe geschehen werde, welches sonst bey einem rechten Process leicht zu befürchten wäre, denn es wird ihm hier nichts weiter aufgeleget, als das er beweisen soll, was er geredet, worüber er sich sogar nicht zu beschweren weil es auch das natürliche Recht erfordert, und kein einziger Richter in der Welt anders sprechen kan.* Sicuti enim in aliis processibus generibus rei interest, non confundi iurisdictionum limites, ita nulla idonea suppetit ratio, quare in prouocatorio processu omne eius interesse, metusque cesset, ne ab incompetenti iudice grauetur. Nec quae in aliis processibus adest, in hoc processu deest iudici incompetenti paribus nocendi occasio. Quidni v. c. posset iniuria iudicari, diffamanti incumbere diffamationis causam probatam dare? vid. Schol. §. 2. Ponas iudici, quem suo pro lubitu adiit prouocans, diffamationis factae demonstrationem sufficientem reputare, quae parum vel nihil euincit. Sumas silentium ab incompetenti iudice prouocato imponi, quod aut contumax, aut diffamationis causam satis non probauerit, maxime si ea nulla est actio, in qua sibi possit imputare, quod alibi, nempe in foro prouocantis ordinario non egerit, quum tamen reuera contumax non sit, suaeque optime probatione defunctus sit. Nonne in hisce casibus et sexcentis aliis in prouocatum iniurius est eiusmodi iudex? Commodum autem diffamanti inde oriundum, quod prouocatio alibi quam in eius competentis foro instituta, fere in auras abit. Nam aut ad agendum compellitur, aut non. Si prius, uihilominus principalem actionem in prouocantis competentis foro mouendam esse infra adparebit, sin posterius, in hoc ipso foro, in quo prouocauit, non in alio probationem suscipere debet, sique id commodi in prouocatum redundare obuertes, quod principalem actionem per modum reconuentionis instituere possit in eodem, in quo prouocatio facta est, foro; nihilo tamen minus nec inui-

to eiusmodi commodum obtrudi potest, in primis quum alia ratione incommodo simul adficeretur, suoque, quo fori intuitu gauder, iure excidere deberet: nec in opposito casu statim idem illud commodum exul est. vide §. 19. Quare huic electioni fori, quae commodum erat, nihil dandum est. Id quoque difficultatis communi huic opinioni quidam obiiciunt, quod a iudice intuitu prouocantis & prouocati incompetenti nulla proficisci possit arctans citatio. Sed suppone, quod quilibet index causam prouocationis iure cognoscere possit, citationem certe aut priuatim et quidem mediate, aut publice expedire poterit. BERGERO adfentitur quoque MEVIUS P. 3. Dec. u. 2. & 113. Sed alia & duplex in not. 3. ad Dec. u. 2. subiecta est ratio. Prima nititur argumento l. diffamari §. C. de ingen. manum. quo iam vsus est BLARERUS in rep. l. diffamari c. 4. n. 36. quem MEVIUS in not. cit. notabiliter ita scripsisse refert: *Quilibet iudex ordinarius aut praeses provinciae id ipsum an ex lege nostra decernere possit, ex textu ipsius l. diffamari luculenter ac aliquoties patet, ut ibi: quum affirmes diu praesidem unum atque alterum etc. unde constat merito rectorum provinciae, item ibi: aditus praeses provinciae.* Sed unde tibi, BLARERE, compertum est exploratumque, praesidem vnum atque alterum innuere quemcumque & incompetentem praesidem? quidni & competentes iudices, quorum vnus alteri successit, esse poterint. Deinde frustra in cit. l. prouocationem ex practica l. diffamari quaesueris. Altera ratio inde petita est, quod diffamatio species delicti sit, ideoque diffamans vbique tanquam eoram iudice competenti & ordinario conueniri possit. arg. l. 3. ff. de off. praef. Sed sublestat esse & hanc rationem, propterea ad intelligendum facile est, quod nec semper diffamatio in delictum incidat (§. 2.), nec delictum vbique forum fundet. Quamuis autem MEVIUS P. 3. Dec. 113. adeo forum quodcumque admiserit, ut nullum etiam fori priuilegium attendi velit, non defuerunt tamen, qui cum RIVINO *Enunc. iur. t. 1. En. 29.* in iudice iurisdictionem ratione causae principaliter tractandae desiderant. Opinioni, quod licet eoram iudice quolibet prouocatio ex l. diffamari omnino fieri non possit, recte tamen instituat apud iudicem prouocantis competentem inter alios, teste ill. ALEYSERO *sp. 18. m. 4.* Icti Helmstadienses calculum adiecerunt. Sed quamuis maiorem veritatis speciem

speciem hanc prae se ferre sententiam haud inficias iuerim, nihilo tamen minus, si rem aduentius perpendimus, iudicii ratione prouocantis competenti quidem, incompetenti tamen ratione prouocati non potior locus est, quam quidem iudex actoris in actione quadam contra reum instituenda admittendus est. Interim in Saxonia Elect: in *ord. proc. recogn. c. 5. ff. 6.* prouocatio ad forum prouocantis adstringitur. Quod vero prouocationem ex l. si contendat adinet, opinio, quam nostram non fecimus, pariter communis est. Testatur idem illud LVDOVICI l. c. c. 6. ff. 7. sequentem in modum: *alldieweil gegenwärtige prouocation keine vorbergehende diffamation des prouocaten erfordert, sondern so fort zu der Sache geschritten werden soll; so folget daraus von selbst, das selbige vor des prouocanten, als welcher der Beklagte werden soll, ordentlichen Richter angestellt werden müsse, worinnen die Rechts-Lehrer, so der praxi kundig insgesamt übereinstimmen.* Idemque sentientes citat STRYKIVM, PANORMITANVM, LANGERVM, BLARERVM etc. Verum vtrum quod in hac prouocatione nulla praecui diffamacione demonstratione opus sit, inde clarescat suppositum, valde dubito. Sufficit & hic omnem actionem in foro rei competenti esse mouendam, prouocationem autem ex l. si contendat ex actionum numero non posse eliminari. Neque obstat, quod prouocatus ex l. si contendat actor, prouocans vero ipse reus habendus videatur. Prouocans enim utique reus est, sed non in prouocatione, verum in processu principali, deinceps, contra quam seruare volumus exceptionem, mota actione. Quod tamen ad rem nihil hic facit, quum, vbinam principalis processus ventilandus, nondum quaeratur, sed vbi ex l. si contendat prouocario instituenda seiscitemur. Proinde eius forum adtendendum erit, qui in ipsa prouocatione reus. Pedem hic figere possemus, quum pro scopo de competenti foro prouocationum ex vtraque lege iam disernerimus. Sed liceat nihilominus de foro competenti iudicii principali quaedam adhuc adiciere.

§. XVII.

*Vbi actio
principalis
instituenda.*

*Si instituta prouocatio ex l. diffamari a diffamante actio
principalis instituenda est, diffamans eandem in foro diffamati*

mati competenti mouere debet. Si enim praecedente prouocatione ex l. diffamari a diffamante principalis actio instituenda est, causa diffamationis fuit actio, quam iactanter sibi tribuit diffamans (§. 3.). Verum si prouocatus diffamans actionem sibi comperere iactauit, in processu principali, qui, instituta a diffamante principali actione, oritur (§. 6.), diffamans actor est (§. 8.), diffamatus vero reus (§. cit.). Sed actor sequitur forum rei (§. 13.). Proinde si instituta prouocatione ex l. diffamante actio principalis instituenda est, diffamans eandem in foro diffamati competenti moueat, necesse est.

Certe nec aliter res potest esse comparata. In iudicio enim prouocationis ex l. diffamari in proposito casu sententia iudicis si rite concepta est, prouocato saltem iniungit, ut agat, forum, in quo experiatur, non praescribit. Proinde eleganter scribit MEVIVS P. 3. dec. 212. in illo: scilicet iudicio prouocationis. *intenditur, ut agat, qui diffamat, non ubi agat.* Quid igitur habere-mus, quod in regula: actor sequitur forum rei & hic adquirescere nollemus. Optime adsertum nostrum suffulcit *ordinatio camerae l. c. ubi & hic notanda sunt verba: sondern die Sache in beyden puncten der diffamation und Hauptsache vor die ordentliche Gerichte gewiesen werden.* Nec possum, quin idem sancientem & hic adducam *CODICEM FRIDERICIANVM P. 3. T. 7. §. 4. cuius sequentia verba ad nostram rem faciunt: wann der Diffamant der Rede un1 Diffamation geständig, auch daß dieselbe wahr sey bekr. sstriget, mu' demselben anbefohlen werden, binnen 4 Wochen seine klage in des Prouocanten foro anzustellen: wann er solches nicht thut muß ihm ein ewiger Stillschweigen per sententiam auferleger, derselbe in die Unkosten condemniret und zugleich arbitrarie bestrafft werden.*

§. XVIII.

Quum itaque si competens rei forum sequutus sit *An competat actor, ei quoad hunc passum nullam fecerit iniuriam: si fori electio?*

D 2

foro

foro prouocantem diffamatum haud uno, competenti tamen, gaudere ponas; in arbitrio est prouocato diffamanti, in quonam eius competenti foro principalem actionem mouere velit. (§. praec.).

Sic vtrum principalem actionem, si realis est, in foro domicilii, an in foro rei sitae iustituere, verum diffamatum in Camera imperii, an Iudicio aulico, in casu, quo vtriusque iurisdictionis concurrir, eaque iamiam fundata est, conuenire malit & optio est prouocati, MEVIUS P. 3. Dec. 212. n. 7.

§. XIX.

At in eodem foro quo prouocatio ex l. diffamatori instituta moueri posset.

Si diffamanti prouocato contra diffamatum prouocantem diuerso vtentem foro instiuenda est principalis actio, causaque diffamationis iurisdictionem iudicis, coram quo prouocatio ventilata, non excedit: optio est prouocato diffamanti, vtrum in eodem, an in alio prouocantis competenti foro actionem principalem instituere malit. Si actio principalis contra diffamatum instituitur a diffamante prouocato contra eum actio intenditur, qui contra agentem actionem mouit (§. 7.). Actio itaque principalis, si in eodem, quo prouocatio ex l. diffamari, foro instituta, locum facit reconuentioni, quae dumne causa iurisdictionem iudicis excedit, forum fundat competens, l. cum PAPINIANVS 14. C. de sentent. & interl. omn. iud. & quidem cum diffamans diffamatusque diuerso foro vtantur (per hyp.), forum prorogatur iurisdictionis (§. 12.). Proinde aliud praeterea diffamati prouocantis forum competens concurrir (§. cit.). Quod quidem si obtinet, optio prouocato est, in quonam prouocantis competenti foro principalem actionem mouere velit (§. 18.). Quare data sub hypothesi in arbitrio prouocati diffamantis est, vtrum in eodem, an in alio diffamati competenti foro principalem actionem mouere malit.

Ea

Ea est DD. communis opinio, quod si vel maxime prouocatio ex l. diffamari in incompetenti foro instituta, prouocans diffamatus quidem ad hoc, in quo prouocauit, forum adstrictus sit, forique incompetentis praescriptione excidat, integrum tamen nihilominus sit prouocato diffamanti, vtrum in hoc, an in alio competentis foro v.c. domicilii iudicium actionis intendere velit. WERNHER P. 7. Obsf. 211. BERGER l. c. §. 22. MEYIVS P. 3. Dec. 212. & P. 7. Dec. 198. Intuitu prioris adserri rationem addit WERNHER l. c. sequentem in modum: quodsi vero idem iudicium, in quo processus diffamatorius ventilatus est, eidem adrideat, illud diffamatus declinare & praescriptione fori incompetentis se tueri nequit; quum repudiare non possit iudicem, quem semel adiit & cuius sententiae causam commisit. Quae aliena non est ab ea, quam Imperator inc. l. cum PAPINIANVS rationem suggerit sequentem: cuius in agendo obseruat arbitrium cum habere & contra se iudicem in eodem negotio non dedignetur. Addit quoad totum adsertum limitationem WERNHER c. l. nisi aliud per rem iudicatam expresse iniunctum sit. Sed non erit, quod multum huic exceptioni demus. Quum principio, per modum reconuentionis iudicium actionis principalis tractari posse subseripserimus; a nostris partibus non stat STRYCK in diff. ad l. cum PAPINIANVS 14. C. de sent. & interloq. omn. iud. c. 4. §. 12. vbi sequentem in modum rationes suas subducit: an in actione l. diffamari C. de ing. man. scilicet reconuentioni locus? Respondeo, in ipso iudicio l. diffamari non potest locum sibi vindicare reconuentio, quum tunc sit magis prouocatio ad iudicium quam iudicium proprie sic dictum, nec diffamatus actoris locum obtinet, sed an ipse actorem sibi exposcit, qui contra se, si quid habeat iuris, tanquam paratum reum proponat. Ibi igitur diffamans in iudicio sese sinit, & litem intentatam prosequitur; diffamatus potius contra hunc, quam ipso contra diffamatum vicissim agere poterit & frustra est HIER. CAGNOLVS obsf. Tom. 2. strick. ad d. l. diffamari, dum quaerit, super quo libello prius sit pronunciandum, diffamati an diffamantis, qui iam per reconuentionem vult petere id super quo silentium sibi erat imponendum: nam actio a prouocato instituta non reconuentio, sed simplex conuentio dicenda. Verum si etiam largirer, iudicium ex l. diffamari prouocationem ad iudicium aliquod inuolueret, diffamatum

que actorem tantum non semper sibi exposcere, cuius postulata suis exceptionibus exciperet; ideo tamen, ut iudicium ex l. diffamari esse proprie sic dictum, in prouocatione ex eadem lege diffamatum actoris locum obtinere negarem, nondum a me impetrare potui, quin STRYKIO adlentiens propria vinceta caederem. Vide enim, quae §. 8. & in scholio ad §. 9. discussa sunt. In eam tamen pedibus eo STRYKII sententiam, quod, ubi prouocatus diffamans principali actione non in eodem, sed in ordinario diffamari foro expertus, diffamatus prouocans contra diffamantem, si quam aliam actionem habet, reconuentione uti, forumque prorogatae iurisdictionis in suos usus conuertere possit. Sed utrum litis pendencia inducta per citationem ex prouocatione ex l. diffamari, si diffamatus plures habens iudices, tamen alio, ac quidem qui in prouocatorio processu iudex fuit, actione principali a diffamante conueniatur, eique obstat exceptio litis iam pendentis, ancipitem interpretes agitari controuersiam memorat ZANGER *de Except. P. 2. C. 13. n. 14.* Dantur, qui per eiusmodi citationem etiam in causa principali induci litis pendenciam opinantur. Sunt, qui propter citationem prouocati in prouocatione ex l. diffamari litem in principali actione iam pendere negant, atque pernegant. Nec desunt, quibus ad palatum est distinctio utrum eiusmodi citatio imperata, ut diffamans in iudicio compararet ac nullum ius esse aduersus diffamatum cognosceret, nec ne; priorique in casu statuere visum est, litis pendenciam non modo respectu iudicii diffamatorii, sed etiam respectu causae principalis induci. Verum quin, qui litis pendenciam quidem in iudicio prouocatorio, nequiquam vero ratione actionis principalis citatione eiusmodi inductam esse rentur, secundum eos lis danda sit nullus dubitabit probe perpendens, intuitu actionis cuiusdam nullam litem pendere nisi citatio, quae litis pendenciam operatur, *Clement. 2. ut lit. pend. nihil innov.* ex eadem quoque emanaverit. Quod in proposito casu cessare vel luseus videri. Vide MEVIUM *P. 1. Dec. 198.* Eadem ratione per citationem ex prouocatione ex l. diffamari praeuentionem iurisdictionis in iudicio actionis principalis nondum existere euictum dat GAILL, *L. I. Obs. XI. per. tot.*

§. XX.

Si instituta prouocatione ex l. diffamari in processu. Vbi processus principali nulla mouenda est actio, processus principalis in eodem diffamantis foro ventilandus, in quo prouocatio instituta est. Si enim in processu principali nulla instituenta est actio, de eadem sibi competenti quoque diffamans gloriatu non est (§. 3.). Sed si diffamans prouocatus actionem sibi contra diffamatum prouocantem competere gloriatu non est, in processu principali prouocatus vices rei sustinet (§. 9.). Quum igitur vt actor forum diffamati sequi non possit, vt quidem in casu opposito (§. 17.), nec aliunde ulla adsit necessitas, quare probationi ipsi incumbenti in foro diffamati defungi debeat; si instituta prouocatione ex l. diffamari in processu principali nulla mouenda est actio, processus principalis in eodem diffamantis foro ventilandus, in quo prouocatio instituta est.

principalis ventilandus si causa diffamationis nulla est actio?

Placent quas sequentem in modum rationes subducit SCHAVMBURGIVS in princ. prax. iud. L. 2. C. 6. ff. 8. n. 2. quod autem casum adinet, vbi probatio magis veritatis, quam actio requiritur, non alienus sum a sententia, quam tueretur Ludou. i process. civil. c. 5. ff. 19. quod si vel prouocatus ad probationem se obrulit, vel iudex eandem iniungit, ea praeiise in hoc foro, vbi prouocatio est facta, suscipienda sit, quum naturae processus in se repugnet in alio iudicio probationem suscipere eius, super quo in alio iudicio disceptatum est. Si scilicet ibi nihil praecesserit, quod non abs re addit LVDOVICI l. e. ff. 20.

§. XXI.

Si prouocatus ex l. si contendat in principali processu In quonam ipsum actionem, contra quam exceptionem conseruare satagit foro processus principalis inuitu prouocantis competenti mouere tenetur. Si prouocatus ex l. si prouocatio-

conden-

nis ex l. si contendat ventilandus? contendat
 ventilandus? contendat ipsa a^{ct}ione in processu principali experturus est, prouocans iu eodem processu a^{ct}or est (§. 10.). Sed a^{ct}or sequitur forum rei (§. 13.); qui in proposita hypothesi in processu principali prouocans est (§. 10.). Quare data sub hypothesi a^{ct}ionem suam in foro prouocantis competenti moueat, necesse est.

Confer MENCKE *Disp. ad proc. II. §. 21. seq.* Nec aliena hic profus sunt, quae §. 28. & 19. discussa sunt.

§. XXII.

Vterius ostenditur.

Si prouocatus ex l. si contendat replica saltem in processu principali vsurus est, eandem proponere necessum habet in eodem suo foro, in quo ipsa prouocatio instituta est. Si enim prouocatus ex l. si contendat replica saltem vtitur, in processu principali prouocatus rei vices sustinet (§. 10.). Quum igitur vt a^{ct}or prouocantis ceu rei in hoc processu forum sequi non possit, vt in opposito casu (§. 17.); nec aliunde quicquam impediatur, quo minus in eodem prouocati foro processus principalis ventiletur; si prouocatus ex l. si contendat replica saltem in processu principali vsurus est, eandem proponere debet in eodem foro, in quo prouocauit.

Aqua adhuc multarum horarum deposcenda foret, si omnem rem exhaurire satageremus. Sed huic lucubrationi destinato tempore pracluso prolixioribus, hic nobis esse non licet.

FINIS.

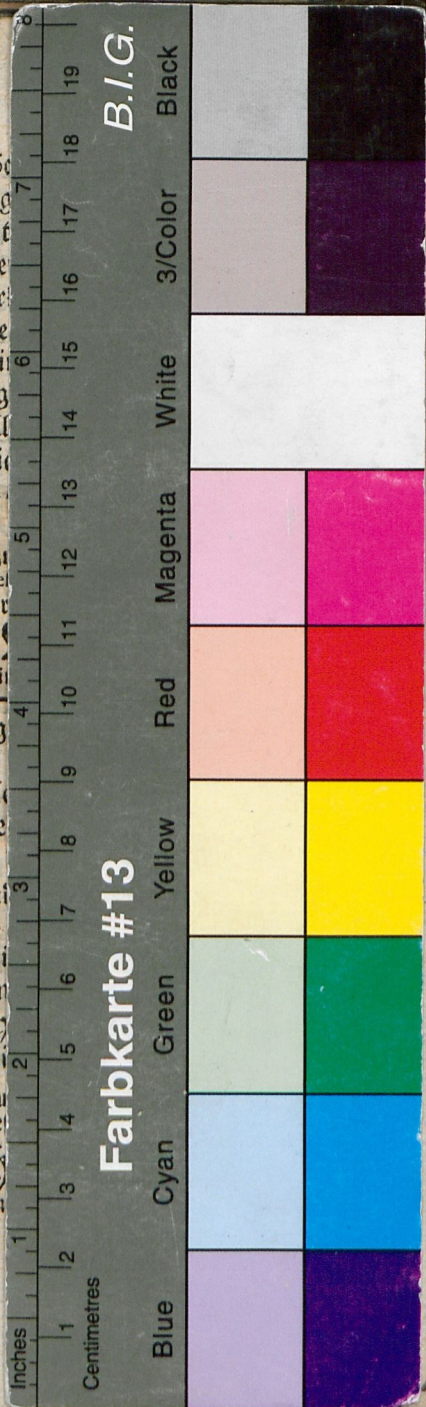

Halle, Diss., 1751 H (II-Z)

DE
**FORO COMPETENTI
PROVOCATIONVM**

EX
**PRACTICA L. DIFFAMARI V. C. DE
INGEN. MANVM. ET L. SI CONTENDAT XXVIII. I.
DF FIDEIVSSORIBVS.**

**PRAESIDE
IOANNE HARTWICH REVTERO**

PROFESSORE IVRIS PVBLICO ET FACVLTATIS IVRIDICAE ASSESSORE

AD DIEM MAIL. MDCCLI.

DISSERET

AVCTOR RESPONSVRVS

ADOLPHVS FRIDERICVS LOCCENIVS

STRELITZA - MEGAPOL.

HALAE MAGDEBVRGICAE
LITTERIS HENDELIANIS.

42)

